1292 ՃԷՄԱԶԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 14 ԱԼԱԹՈՒՐԳԱ

ՅԻՐՄԻ ԻՍՉԻՆՃԻ ՍԷՆԷ ՆՈՒՄԷՐՕ 1468 ՅՈՒՆԻՍ 6 ՃՈՒՄԱ 1875

ԱԼԱՖՐԱՆԿԱ 18 ՅՈՒՆԻՍ 1875

ՄԷՃՄՈՒԱՅԸ ՀԱՎԱՏԻՍ

Իշպու Մէճմուայը Հավատիս բազար վէ խօրթու կիւնլէրինտէն մաատա հէր կիւն Թապ ու նէշր օլունաճագ տըր ։ Սէնէլիյի բէշյիւն 2 ... լիրայի օսմանի Ալթը այլըղը · 1 » » Տաշրա իչիւն բօսթա իւճրէթի զամմ օլուր ։ Պէհէր նուսխէսի 1 ղուրուշ տըր ։

Իլանաթըն սըրասը պիր տէֆալըգ 3 ղրշ․ Իքի տէֆա իչիւն պէհէր սըրասընա 2 » Իւչ տէֆա իչիւն պէհէր սըրասընա 1 » Իւչ տէֆատան զիյատէ վէ ուզուն իլանաթ իչիւն այրըճա բազարլըգ օլունուր ։ Տաշրալարտան կէլէն մէքթուպլարըն բօսթա մէսարիֆինի, կէօնտէրէն վիրէճէք տիր ։

ՈՒՄՈՒՐՈՒ ԲՕԼԻԹԻԳԻՅԷ ՊԷԼԷՏԻՅԷ ՎԷ ԻԼՄԻՅԷ

ՎԷ ՄԷՎԱՏԸ ՆԱՖԻԱՅԸ ՍԱՅԻՐԷՅԷ ՄԻՒԹԱԱԼԻԳ ՂԱԶԷԹԱ

ԱՍԻԹԱՆԷ 6 ՅՈՒՆԻՍ

ՄԻԼԻՅԷ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԻՔ

Առ դէս դէս բանս կրօնաւորաց (որք տպագրեալ են 'ի կարգս ցուցմանց նոցա) ի ժամանակս վէճին՝ որ յառաջս Գրիգոր Պետրոս Ճերերամեճեանն (որ նստաւ կաթողիկոս յամի Տեառն 1812 'ի 17 յունիսի, մինչեւ ցամն 1841)։

Տուեալ է Գրիգոր Պետրոս Ը․ Կոստանդնուպոլսոյ Հայոց տպագրատան, որ յանձնամ էր Միքայէլ Արքեպիսկոպոս Կեսարիոյ Տ․ Աստուածատուրեան։

(1467 նումէրօտան պագիյէ)

Բ․

Յառաջ բերեն կրօնաւորք զձեւ կտակի՝ զոր արարեալ ասեն Աբրահամ կաթողիկոսին յամի 1749․ Յուլիսի 28 յորում զամենայն ինչ թողու կրօնաւորաց, «զինչս, զստացուածս, զդրամս, զսուրբ սպասս իւրոյ պատարագի, զհանդերձեղէնս իւր, զգրեանս, զգաւազանս, զպղծաթեղէնս և զպղնձեղէնս, զմիթր, լիակատար գիտութեամբ և կամօք իւրովք»։ Դարձեալ ասէ «Մենաստանն՝ է կրօնաւորաց, ոչ կամիմ թէ ոք յեպիսկոպոսաց համարձակեսցի բնակիլ յասացեալ վանս․» Եւ 'ի վախճանի կնքէ ըզբանն ասելով․ «որ ոք հակառակի ասացելոցս, հակառակի օրինացն Աստուծոյ, և սրբոյ ուղղափառ եկեղեցւոյ»։ Եւ որովհետեւ՝ ասեն կրօնաւորք, Հայրապետական կնիքն 'ի ժամանակի հիւանդութեան իւրոյ կայր առ եպիսկոպոսունս, 'ի խնդրել Աբրահամ կաթողիկոսի կնքել զնոյն՝ չառնուն յանձն եպիսկոպոսունք բերել առ նա զկնիքն, և ապա օր ըստ օրէ ծանրացեալ ախտին, վախճանեաց զկեանս իւր և թաղեցաւ, 'ի 1 հոկտեմբերի 1749 յեկեղեցւոջ կրօնաւորաց, որոց միշտ սեղանակից եղեւ, որք և միշտ ծառայեցին նմա, և 'ի վիճակի նորա, և 'ի սոյն պատճառս արար նա զիւր կտակն բոլորովին 'ի նպաստ նոցին կրօնաւորաց․»

Պատասխանեմք նախ՝ Հայերէն օրինակ այսր կտակի ոչ գտանի առ մեզ, և գտանել նորին առ կրօնաւորս ինչ ոչ օգտէ նոցա, քանզի չունի վաւերութիւն, իբր զի ոչ հաճեցաւ ընդ այն ինքն իսկ կտակարարն, որպէս տեսցի 'ի ստորեւ։

Երկրորդ՝ որպէս տեսանեմք 'ի կոնդակն կաթողիկոսաց, Աբրահամու և Յակոբայ, (որք կան և պահին 'ի դիւանի Աթոռոյս), նոտար նոցա էր Հ․ Գրիգոր Նիփոտ, քանզի ստորագրեալ է 'ի նոսա այսպէս, «Նօտար Հ․ Գրիգոր Ներսեսեան Նիփոտ, կամ նոտար վեհին Հ․ Գրիգոր Նիփոտ», և սոյն սա ըստ կամս իւր յարմարեաց զձեւ կտակին, ընդ որ ոչ հաճեցան ոչ միայն եպիսկոպոսունք, այլ և ոչ ինքն Աբրահամ կաթողիկոս։ Զի որպէս մարթ էր նմա հաճել և հաւասարել կամաց կրօնաւորաց, թողլով զամենայն ինչ 'ի նոսա, նա մանաւանդ զայնսիկ, որք պատկանէին անձին կամ աթոռոյ Պատրիարքին, որպիսի են ինչք, ստացուածք, դրամք, սպասք իւրոյ պատարագի, հանդերձեղէնք իւր, գրեանք, գաւազանք, միթր և որ 'ի կարգի՝ անտի անխրաժեշտ 'ի յաջորդն իւր և 'ի Պատրիարքական Աթոռն, 'ի նորոգ սկզբնաւորեալըն, զոր 'ի խղճէ մտաց պարտաւոր էր հոգալ, յառաջացուցանել, քանզի ինքնին երդմամբ պարաւանդեալ էր զանձն յաւուր ընտրութեան և հաստատութեան իւրոյ 'ի Պատրիարք, (որպէս առնեն իսկ ամենայն Պատրիարքունք), ասելով․ զստացուածս պատկանեալս Աթոռոյ իմոյ, ոչ վաճառեցից, և ոչ ումեք պարգեւեցից ․․․ թէ և հաւանութեամբ զշերց Պատրիարքական եկեղեցւոյ իմոյ ․․․» Յորմէ յայտ է, թէ ծանր յանցանաց պարտաւոր գտանէր՝ եթէ կնքէր կամ ձեռն դնէր 'ի դպիրսի անխրաւ ձեւոյ կտակի, զոր ոչ երբէք խորհեալ նորա։ Եւ ո՞ւր այն բան կտակին, թէ «որ ոք հակառակի ասացելոցս, հակառակի օրինացն Աստուծոյ և սրբոյ ուղղափառ եկեղեցւոյ», զոր խորհել պարտ յօրինողի այդր կտակի։

Իսկ թէ ոչ միայն եպիսկոպոսունք և ինքն ևս անհաւան գտաւ ընդ նմին, յայտ անտի է, զի 'ի միջոցի երկուց ամսոց և աւելի ևս 'ի յօրինելոյ ձեւոյ կտակի, այս 'ի 27 օրէ յուլիսի մինչեւ 'ի 1 հոկտեմբերի, եթէ կամեալ էր նորա և հաճեալ ընդ այն, և ոչ ըստ օրինաց, բայց կարող էր յայտնել առաջի բազում վկայից զվերջին այդպիսի կամս, ստորագրել ձեռամբ և տալ այլոց ևս ըստորագրել և կնքել զնոյն, և այլն, քանզի ոչ հաճեցաւ, ոչինչ արար դպիսեաց այտի, և մնաց այդ ձեւ կտակի առ յօրինողին իբր անպիտան, նաւդէ մինչեւ ցյաւիտեան։

Եւ թէ 'ի Հ․ Գրիգորէ Նիփոտէ յօրինեցաւ այդ կտակըստ քմաց իւրոց, վկայէ Հ․ Մկրտիչ նոցա յիւրում պատմութեան, և ասէ, «կրօնաւորք յաւուր միում յուշ արարին նմա գրել և զկտակ իւր, ընդ որ և ինքն հաւանեալ, 'ի գալ առ նա Հ․ Գրիգորի Մեծաւորին վանաց, հրամայեաց նմա գրել զկտակ իւր ․ ․ ․ այս կտակ ոչ գտաւ հաճոյական եպիսկոպոսաց, քանզի ս խնդրեաց 'ի նոցանէ բերել զկնիքն իւր առ 'ի կնքել զկտակն, ոչ բերաւ 'ի նոցանէ»։ Ահա յայտնապէս վկայէ սա, թէ հասարակութիւնն կրօնաւորաց յորդորիչ՝ և Հ․ Գրիգոր յօրինող՝ եղև այդր ասացեալ ձեւոյ կտակի։ Եւ գիտել արժան է, զի կրօնաւորք դ․․․ ձեռք գրաւթեան յականմոյ կամս վկայեն այսմ ճշմարտութեան, այսինքն թէ ամենայն ինչ պատկանէր և էր նորին Աբրահամ կաթողիկոսի, զի ոչ ոք թողու ինչ կտակաւ այլում, բայց եթէ զիւրս իւր։ Ահա քեզ վկայութիւն հակառակորդաց 'ի դատաստանի, և վերջին բանք նոցա՝ վասն սեղանակցութեան Աբրահամ եպիսկոպոսի կամ կաթողիկոսի չեն արժանի․ և չունին իսկ պէտս պատասխանւոյ։

Գ․

Ի մէջ բերեն կրօնաւորք զընդերկար բանակռուութիւնս 'ի մէջ Նորընտիր Պատրիարքին, Եպիսկոպոսացն, և 'ի մէջ Հօր Գրիգորի Նիփոտի Մեծաւորի, վասն պարտուց վանացն, և վասն թոշակաց պատարագաց, զորս Պատրիարքն և Եպիսկոպոսունք չտային 'ի զանձ հասարակութեան։ Եւ այնպէս ձեւացուցանեն զբանս իւրեանց, որպէս թէ ներկայ էին յայնմ ժամանակի, մինչ այդ իրք գործէին։ Ապա յաւելուն ասել 'ի վերջոյ, «Յայնժամ պատասխանի ետ Յակոբ կաթողիկոս (յաջորդն Աբրահամու որ նստաւ Պատրիարք յ2 հոկտեմբերի 1749)․ ուրեմն մեք կամիմք չինել բնակարան մի վասն Պատրիարքական Աթոռոյն, զայս ասացեալ ըսկըսան որոնել զտեղի յարմար սակս ասացեալ բնակութեան․ յետ 'ի խնդիր լինելոյ այլ և այլ տեղեաց, վերջապէս Շէխ Մըրճէֆ ետ նոցա 'ի պարգեւս զտեղին կոչեցեալ Զըմմառ, և զմուրհակն յանձնեաց առաջի վկայից․ և սկսան չինել վանս յանուն Ս․ Աստուածածնին, և քանզի պակասէր նոցա ամենայն ինչ, 'ի փոխ առնուին 'ի կրօնաւորացն, և ապա ոչ ևս դարձուցանէին յետս, և զայլ և այլ անձինս 'ի կրօնաւորաց վարէին 'ի գործս Պատրիարքական Աթոռոյն»։ Այս են բանք նոցա։

Պատասխանեմք, սուտ և յարմարեալ գրոյցք են այդ ամենայն, առ 'ի պատրել զոդէսս։ Քանզի ըստ իւրեանց գրութեան, «Յետ մահուան Առաջնորդին ընտրեցաւ 'ի Պատրիարք Արքեպիսկոպոսն Բերիոյ Յակովբ 'ի 26 դեկտեմբերի 1749»։ Արդ եթէ ստոյգ լինէր այդ պատմութիւն, հարկ էր լինել 'ի յաջորդ ամի 1750, և ոչ յառաջ։ Այլ քանզի աներկբայելի է, թէ շինութիւն վանաց Աստուածածնի որ 'ի Զմմառ եղև յամի 1749, որպէս գրեալ է 'ի ճակատ վանացս, և 'ի վերայ միշտաակաց ինչ նոյնպէս գրեալ․ «Ցիշատակ է Ս․ Աստուածածնի վանիցն 1749»։ Եւս և 'ի թղթոյ Յովսէփ եպիսկոպոսի յայտնի երեւի․ թէ առ կենդանութեամբ Աբրահամ կաթողիկոսի յաւարտ հասեալ էր շինութիւն վանաց Ս․ Աստուածածնի, ըստ որում գրէ այսպէս, «Ո՞րպէս եղև որպիսութիւն վեհին մերոյ, կամ յո՞ր կացին փախեցաւ ցաւն նորին․․․ եթէ բնակարանն ձեր զատեցի՞ք 'ի նոցանէ, և եթէ մի նոր վանքն․․․ ուրեմն (կրօնաւորք) մի՛ ևս խառնակիցեն, զոր ինչ նոցա մեր նոր վանուց անուամբ, կամ յատուկ հասարակ Եպիսկոպոսի և Պատրիարքի մատոցանի, 1749, 'ի 27 հոկտեմբերի, յեգիպտոս»։ Յորմէ երկու ինչ յայտնի երեւի, մի՝ զի ցայն վայր հասարակաց էր ամենայն ինչ 'ի նոսա, և չկայր ինչ առանձնական, իսկ անտի և առ յապայ սկսան որոշել զմատուցեալսն յանուն նոր վանուց սրբոյ Աստուածածնին, նոյնպէս և զմատուցեալսն յանուն Պատրիարքին և Եպիսկոպոսաց․ և ըստ այսմ Պատրիարքն և Եպիսկոպոսունք չէին պարտաւորք տալ զթոշակս պատարագաց իւրեանց 'ի գանձ հասարակութեան վանուց Ավենափրրկչին։ Երկրորդ՝ թէ արդէն աւարտեալ էր, կամ մերձ յաւարտ հասեալ շինութիւն վանուց Աստուածածնի, այնպէս զի կարող էին նոքա յայնժամ բնակիլ 'ի նմա։ Ապա սուտ և յարմարեալ գրոյցք են բանք կրօնաւորաց, անարժանք լսելոյ։ Սուտ է և այն՝ զոր ասեն, թէ սկսան որոնել զտեղի յարմար, և Շէխ Մըճրէֆ յայնժամ ետ զտեղին կոչեցեալ Զըմմառ, իբր զի մուրհակ վանուցս գրեալ է 'ի նախընթաց ամի 1749, և յառաջ քան զայդ թուական, այսինքն

յամի 1749 գնեալ էր և ոչ պարգևեալ տեղին Ջմմառի, բայց որովհետև բնակիչք լերինս սովոր են այլ իմն ձևով յօրինել և տալ զմուրհակ վասն անցից շինութեան վանաց, մանաւանդ օտարականաց բնակելոց 'ի մէջ նոցա, և առանց այնր մասնաւոր ձևոյ մուրհակի՝ չթողուն ումեք կառուցանել վանս, արգելին զշինութիւնն, և ապա նորոգ մուրհակ յօրինեալ յամի 1749, որպէս ասացաք, թոյլ ետուն յառաջ վարել զշինութիւնն։ Եւ այս երկուքին մուրհակք պահին 'ի Դիւանի Աթոռոյս։

Զրպարտեն դարձեալ կրօնաւորք զեպիսկոպոսունս յասելն՝ "և զի պակասէր նոցա ամենայն ինչ, 'ի փոխ առնուին 'ի կրօնաւորաց, և ապա ոչ ևս դարձուցանէին յետս„։ Քանզի եթէ 'ի ժամանակս Աբրահամ՝ կաթողիկոսի շինեցաւ վանք սրբոյ Աստուածածնին (որպէս ցուցաք), չունէին նոքա յայնժամ՝ առանձնական ինչս, և եթէ յետոյ (որպէս համարին), պատասխանէ նոցա Յովսէփ եպիսկոպոս, գրելով առ Հ. Միքայէլ և Հ. Անդրէաս, այսպէս. "Ծանիք սիրելիք իմ „'ի Տէր. զի հոկտեմբերի 1 աւուրն „Պետրոս Պատրիարքն մեր վախճանեցաւ, և փոխանակ նորա Յակոբ Ա„մենապայծառ Պատրիարքն մեծաւ „հանդիսիւ կացուցաւ . . . իսկ վանքն „սրբոյ կուսին նորապէս մի մեծ տուն „շինէ վարդապետն. և 201 ղուրուշի „նոր գետին, և թուղթ չուրջ զնովաւ „գնեցաք, և թաղման հոգևոր Տէ„րոջն և ձեռնադրութեան Յակոբ „Պատրիարքին աւելի քան զչորս հար„իւր ղուրուշ մեք եպիսկոպոսունքս „ծախեցաք, և ամենայն ինչ՝ զոր կրօ„նաւորքն եդին, նոցա գինն տուաք, „այժմ սպասէ հոգևոր Տէրն, զի 'ի „Մեծ պահոցն եկեսջիք, և բնակեսջիք 'ի Նոր վանքն„։ Յորմէ քաջայայտ լինի նախ՝ թէ չետուն կրօնաւորք և ոչ դանկ մի եպիսկոպոսաց. և զոր ետուն՝ առին զփոխարէնն նոցին (*). և դարձեալ՝ թէ վանք սրբոյ կուսին արդէն շինեալ էր, և ըսպասեալ մնայր Յակոբ կաթողիկոս 'ի մուտս գարնան ելանել և բնակել անդ, որպէս և արարն իսկ. քանզի Հ. Գրիգոր Նիփոտ գրէ յամի 1750 յամսեանն յունիսի, թէ "Հ. Թումայն, և Հ. Բարսեղն խնդրեցին՝ զի „գնասցեն վերի վանքն, առաքեցաք „զնոսա, բայց կաթողիկոսն ևս գը„նաց, այժմ երիս ամիս եղև„։

Յաւելուն կրօնաւորք, "զայլ և այլ „անձինս 'ի կրօնաւորաց վարէին 'ի „գործս Պատրիարգական վիճակին„։ Բայց պարտ էր նոցա զմտաւ ածել, թէ ինքեանք ոչ օտարք ոմանք էին, այլ բուն իսկ սպասաւորք նախ՝ Աթոռանիստ Եկեղեցւոյ Ամենափրկչին, և ապա Պատրիարգական Աթոռոյն Կիլիկիոյ, և ըստ այսմ կատարէին նոքա յայնժամ ԶԴԱՐՏԻՍ ՊԱՇՏԱՄԱՆ իւրեանց, հաստուցանելով Պատրիարգական Աթոռոյն զանձնական ծառայութիւնս, զոր թեպէտև զլանալ կամին նոքա, բայց քաջ հաստատեն ըզսոյն իրաւունս Աթոռոյն 'ի վերայ նոցա բանք ստորագրութեան Պատրիարքական Աթոռոյս, զոր սովոր է Սուրբ Ժողովս տպագրութեամբ 'ի լոյս ընծայել 'ի նստիլ իւրաքանչիւր նոր Պատրիարգի, և յորում 'ի կարգըս հպատակաց այսր Աթոռոյ դասին և կրօնաւորք 'ի միասին ընդ աշխարհական երիցանց, որովք վարի յամենայն պէտս իւր նոյն Աթոռն։ Քանզի նախ՝ 'ի տետրակի հաստատութեան Աբրահամ կաթողիկոսի, ասի, թէ "հիմնեաց և զՄենաստան մի, ուր գտանին իբր 25 կրօնաւորք„ և թէ "երեք ուղղափառ եպիսկոպոսունք աջակիցք և հնազանդեալք են նմա„։

Որովհետև Սուրբ Գահն կամէր հաստատել զուղղափառ Աթոռ Պատրիարգութեան Հայոց, հարկ էր նմա ցուցանել զհանգամանս նորին և ըզհպատակս, որպէս արար իսկ։ Երկրորդ՝ 'ի նստիլ իւրաքանչիւր Պատրիարքի, 'ի ստորագրութեան Աթոռոյս գրէ այսպէս "Ժողով կանոնիկոսաց նորին ոչ յարժանապատուութեանց և 'ի կանոնիկոսաց, այլ 'ի բազում աշխարհական երիցանց, յեպիսկոպոսաց, և 'ի կրօնաւորաց կարգի սրբոյն Անտոնի կացուցանի„։ Եթէ այսպէս, ապա պարտաւոր են կրօնաւորք հաւասար եպիսկոպոսաց, և աշխարհական երիցանց աշխատ լինել 'ի պէտս Պատրիարգական Աթոռոյն, և հնազանդել ամենայն հրամանաց և կարգադրութեանց նորին (*)։

(Տեւ-Դ)

ՃԻՐՕ

Տիւնքի կիւն Թիճարէթ նէզարէթի ճէլիլէսինին իւչիւնճիւ մէհքէմէսինտէ Ապտուլլահեան ֆէթանէթլու Պ. Միքայէլ էֆէնտի իլէ ֆալիլէթլու Էնֆիյէճեան Գրիգոր վարդապետ հազրէթլէրի պէյնինտէ պիր 300 միրա մատտէսինտէն տօլայը թէքեավիւլ իտէն տավա րույէթ վէ հէր նասըլ իսէ պու պապտէ վագը օլան պիր Թագըմ Ճիրօլար պէր Թարաֆ խտիլէրէք, գաթիէն հիւքմ օլունմուշ տուր։

Իշպու տավա ու գալաբըն Թաֆսիլաթընա մալիւմաթ քէսպ օլունտուգտա, իլէրուտէ պիլ էթրաֆ Թապ ու նէշրինէ մուպաշիրէթ գըլընաճագը չիմտիտէն օգույանլարըմըզա վայտ օլունուր։

(*) Պու միսիլլիւ պիէսաս սէօզլէրի սէօյլէմէք ատէթի կէօրիւնիւր քի իրաէն պու մազուլէլէրէ ինթիղալ էյլէմիշ, վէ կէօյա քի չունու պունու քէնտիլէր պէսլէմիշլէր, եախօտ տայիմա քէնտիլէրի ճօթէքինին պէրիքէնինի հազըրնատ էյլէքտար պուլունտուգլարը հալտէ, գարշըլըգ նամքէօրլուգ կէօրմիւշլէր տիր։ Սապըգ տա պու կիպի չէյլէրին ասլը օլմատըղը կիպի, պունտան պէօյլէ չու եօլլարտա վուգու պուլան, եախօտ վուգու պուլաճագ օլան պէյանաթլարընըն տախի սահիհ օլմատըղը աղլաշըլըր։

(*) Իշպու վէզայիֆի մուգատտէսէ վէ լազըմէլէրինի Թանըմամագ, վէ ըհօըըԲէՆ իտխյօրուգ եախօտ հայտէ պիր ըհօըըԲէՆ տահա իտէլիմ եօլունտա պուլունմագ աթիգ պիր մէսլէք իղթիզասը օլտուղու զահիր օլույօր իսէ տէ, հագիգէթի հալտէ, պիր էմր ու իտարէ Թահթընտա պուլունմագ, վէ պիրէր վէսիլէլէր իլէ իչֆայը վէզայիֆտէն գաչընմամագ պիր րուհպան իչիւն պիրինճի տէրէճէտէ ֆարզ վէ միւգթազի տիր։ Պու մատտէտէ ըհօըըԲէՆ կիրմէզ, վէ հէմ տէ կիրմէմէք կէրէք տիր։

ՄԻՒԹԷՆԷՎԻՅԷ

Զաթը հազրէթի Բատիշահիին տիւնքի կիւն Ալյազ աղա գասրը հիւմայունունա Թէշրիֆ պույուրտուգլարը կիպի, բէրչէմպէ կիճէսի տախի Եըլտըզ նամ գասրը ալիսինտէ արամ վէ պէյթութէթ պույուրտուգլարը իշխտիլմիշ տիր։

— Սէր գուրէնայի հազրէթի Շէհրիյարի ութուֆէթլու Հաֆըզ Մէհմէտ պէյ էֆէնտի հազրէթլէրի, չարշամպա կիւնիւ ագշամ իւղէրի Պէշիկթաշտա քեային տէվլէթխանէյի հազրէթի Սատրազամիյէ ազիմէթլէ միւլագաթ պույուրմուշլար տըր։

Տիւնքի բէրչէմպէ կիւնիւ տախի զաթը հազրէթի վէքեալէթբէնահի Եըլտըզ գասրը հիւմայունունա պիլ ազիմէ, հուզուրու հազրէթի Թաճտարիյէ չըգարագ, պազը էվամիր ու իրատաթը շէհրիյարիյի ալըգ իլէ ավտէթ էյլէմիշլէր տիր։

— Տէրսաատէթ եունան սէֆիրի ճէնաբի Մ. Գունտուրիօթի իթիմատնամէսինի հուզուրու հազրէթի Բատիշահիյէ Թագտիմ իթտիյի սըրատա Ֆրանսըզճա պիր նութգ իրատ իտիպ, հիւքիւմէթի մաթպուասը Թարաֆընտան իքինճի տէֆա օլարագ Տէրսաատէթ սէֆարէթինէ թայեին օլունտուղունա թէշէքքիւրլէ, հէմհուտուտ իքի տէվլէթ պէյնինտէ միւնասէպաթը տօսթանէնին իպգասընա սայ իտէճէյինի արզ էյլէմիշ տիր։

Իշպու իֆատաթըտան պէյանը մահզուզիյէթլէ, տէվլէթի Ալիյէ Թարաֆընտան տախի օլ պապտէ միւմաթիլ հիսսիյաթ օլունաճաղը պէյան պույրուլմուշ տուր։

— Բէլթրէսպուրկ սէֆարէթի սէնիյէսի պիրինճի սըրքեաթիպի իղզէթլու Զիա պէյ էֆէնտինին ըրութպէսինէ պիր գըթա մէճիտի նիշանը, վէ իքինճի սըր քեաթիպի իղզէթլու Նահիտ պէյէ նիշանը մըզքիւրուն տէօրտիւնճիւ ըրութպէսինտէն պիր գըթասը իհսա վէ իհսան պույրուլմուշ տուր։

— Մէմլէքէթէյն պէյի բրէնս Շարլը Եէրկէօյտէ պուլունան Մէմլէքէթէյն սէֆինէլէրինի մուայենէ զըմնընտա Եէրկէօյէ մուվասըլէթ, վէ Թունա վիլայէթի ճէլիլէսի վալիսի տէվլէթլու բաշա հազրէթլէրի Թարաֆընտան վուգու պուլան տավէթ իւզէրինէ, միւշարիլէյհ Րուսճուգա տախի ազիմէթ պույուրմուշլար տըր։

Բրէնսին մուվասըլէթի իւզէրինէ, Րուսճուգտա արամ օլան ասաքիրի շահանէ Թարաֆընտան միւքէմմէլ պիր ըէսմի կէչիտ իճրա գըլընտըղը, վէ միւշարիլէյհին Գուքրէշէ ավտէթինտէ, տիւնքի Թէլէկրաֆ հավատիսլէրիմըզտա միւնտէրիճ վուգուաթ, եանի բրէնսի միւշարիլէյհին րուքիպ օլտուղու չըմէնտըֆէր գաթարը մախսուսու եօլտան չըգարագ, քէնտիսիյլէ մայէթինին խաֆիֆճէ զէտէլէնտիյի վուգուաթը զուհուրա կէլմիշ տիր։

Թունա ղազէթասընտա կէօրիւլէն թաֆսիլաթտան անլաշըլտըղընա կէօրէ, բրէնս Շարլը հազրէթլէրինին Եէրկէօյէ մուվասըլէթլէրի մինասիպէթիյլէ, Թունա վալիսի տէվլէթլու բաշա հազրէթլէրիյլէ միւլագաթ արզուսինտէ պուլունտուգլարը պիլ վասէթա անլաշըլմըշ, վէ վիլայէթի միւշարիլէյհատան Պապը Ալի ճանիպինէ պէյանը քէյֆիյէթ օլունարագ, ալընան իզին իւզէրինէ վալիյի միւշարիլէյհ էրքեանը վիլայէթտէն պազըլարը իլ Եէրկէօյէ կէչիպ, բրէնսի միւշարիլէյհի ալարագ, Րուսճուգա ավտէթ գըլընտան, վէ կիւզարկեահ պիր լարագ, Բուլաճեա ավտէթ գըլընմըշ վէ պունտան սօնրա, պրէնսի միւշարիլէյհ Եէրկէօյէ ազիմէթ էյլէմիշ տիր։

— Բուխէյի չըմէնտըֆէր մէսէլէսինտէն տօլայը պիր Թագըմ զէվաթը ֆէխամիտան միւրէքքէպ օլարագ, պիր գաչ տէֆա տըր ագտը իճթիմայինի եազըլըմըշ գօմիսիօն, տիւնքի բէրչէմպէ կիւնիւ տախի Պապը Ալիտէ տայիրէյի Սէտարէթտէ իճթիմա իթմիշ տիր։

— Սօֆիա միւթէսարըֆը սաատէթլու Մաղհար բաշա հազրէթլէրինին պէրայի Թէտավի Վիէննայա կիթտիքլէրի մէսմու տուր։

— Պու կիւնլէրտէ Սթամպօլտա Գայսէրիլի Մէհմէտ եմին նամընտա պիր չօճուգ կէլէրէք, Գարագուլագ խանընտա հէր նէվի թաշը եումուրուղույլա գըրմագտա օլտուղու չայի օլմուշ, վէ ղազէթալարտա տախի պունա տայիր պազը իլանաթ տախի կէօրիւլմէքտէ պուլունմուշ տուր։

Հալպու քի կէչէն կիւն եինէ պու չօճուգ խանտա պաշընա պիր չօգ սէյիրճի թօբլայըբ, թաշ գըրմագտա իքէն, Սարրաճ իսհագ մահալլէսինտէն վէ տէրսի ամ հօճալարընտան Ցագիսթանը Հաճի Հաֆըզ Լօմէր էֆէնտի խանա կիրիպ, մէզքիւր չօճուղա, պու եապտըղըն չէյ ղարիպէտէն պիր չէյ տէյիլ տիր, պունուն սանաթը թաշը գօյուպ գըրմագտա տըր, տէյէրէք, տէրհալ պիր թաշ ալըպ վուրտուղու կիպի գըրտըղը, վէ չօճուղա տախի պու մինասիպէթիգ [illegible] պաշգա պիր [illegible] պուլունմագ իլէ պու մինասիպէթիյլէ միւսէլէ... ... նասիհաթ էյլէտիյինի, վէ մուգատտէմա էյլէտիյինի գօյուպ պազ արագ մուգլյաթտան խալէր վէրէն պիր գատըն տախի պու եօլտա նասիհաթըյլա պագըլըղտան, ատէթա եալանճըլըգտան վազ կէչիրտիյինի քէնտիլէրի մաթպաամըզա կէլիպ նագլ էյլէմիշ տիր։

(Վ.-ՔՐ)

— Կէչէն բազար կիւնիւ Գէյօղլու միւթէսարրըֆը սաատէթլու Հաճի Հասան բաշա հազրէթլէրինին իզտամաթը սայէսինտէ, զապըթա խաֆիյէ մէմուրլարը, մէրքէզլէրի Գալըմ բաշատա պուլունան պիր խըրսըզ գումբանիասընը էլէ կէչիրմիշլէր տիր։ Գունլար Օսմանլը, Րում, վէ Եէհուտի օլարագ, օն քիշի գատար պուլունմալարըյլա Թաքիմը Թէվգիֆէ ալընմըշլար տըր։ Վէ պուլունտուգլարը մահալտէ պիր չօգ էրքէք վէ գարը էլպիսէլէրի վէ միւճէվհէրաթ պուլունարագ, պու էշեայը մէսրուգա Գէյօղլու միւթէսարըֆլըղընա կէօթիւրիւլմիշ տիր։ Խըրսըզլար իսթինթագ օլունտուգտա, պունլար իլէ պէրապէր պիր չօգ րէֆիգլէրի պուլունտուղունու սէօյլէմիշլէր, վէ քէնտիլէրին իսէ ասըլ խըրսըզ օլմայըպ, խըրսըզ եաթաղը օլտուգլարընը պէյան էյլէմիշլէր տիր։ Վէ վագիֆէլէրի իսէ, չալընան էշեայը պօյատըպ, եա ուֆալտըպ վէ եախօտ պիւսպիւթիւն թէպտիլ իտիպ, նօթէյէ պէրյէ ֆիւրուխթ էյլէմէքտէն իպարէթ իմիշ։

— Ղալաթատա Զօֆարի սօգաղընտա վէ Շիրքէթի Թիւճճարիյէյի Օսմանիյէնին մահալլի իթթիսալինտէ պուլունան էսկի ամպար, տիւն սա-

պաՀ երգըլարագ պիր քիշի Թելեֆ վէ իքի քիշի մէճրուՀ օլմուշ տուր։

— Ֆրանսա Հիւքիւմէթի Թարաֆընտան Տէրսաադէթ Ֆրանսա սէֆիրի Թային պույրուլան Միւսիւ Պուրկուան, Թերճէմանը տիվանը Հիւմայուն սաադէթլու Միւնիր պէյ էֆէնտի Հազրէթլէրի պիրլիքտէ, տիւն սապաՀ Բէթրէլ նամ սէֆարէթ մայէթ վափօրույլէ Տէրսաադէթէ վիւսուլ, վէ տօղրուճա Թարապիատա վագը սէֆարէթխանէյէ վիրուտ էյլէմիշ, վէ սէֆարէթխանէ մէմուրինի Թարաֆընտան Հիւսնիւ սուրէթլէ գապուլ օլունմուշ տուր։

— Մէմլէքէթէյն պէյի Բրէնս Շարլըն Րումէլի շըմէնտըֆէրի միւթէաՀՀիտի պարօն Հիրշ իլէ միւլագաթ արզուսինտէ օլմասընա մէպնի, պարօն Հիրշին սալը կիւնիւ Մէմլէքէթէյնէ մուվասըլէթ իթտիյի, վէ էրթէսի կիւն տախի Վիէննայա միւթէվէճճիՀէն Մէմլէքէթէյնտէն Հարաքէթ էյլէտիյի Մէմլէքէթէյնտէն պիլտիրիլմիշ տիր։

— Մախսուսմու սանիյի Հազրէթի Խըտիվի վէ Մըսըր Հարպիյէ, պաՀրիյէ վէ նաֆիա նազըրը տէվլէթլու Հիւսէյին Քեամիլ բաշա Հազրէթլէրի, Բէտէնի ալիլէրինտէն ալտըղը րուխսաթ խազէրինէ, պու քէրրէ Պրինտիզի Թարիգըյլէ Էվրոբայա ազիմէթ էյլէտիկինի Մըսըրտան եազըյօրլար։

— Ցամասը ալիյի Խըտիվի տէվլէթլու Թօսուն բաշա Հազրէթլէրի, Վիէննատա պուլունտուղու էսնատէ իմբէրաթօր Ֆրանսուա Ժօզէֆ Հազրէթլէրինին Հուզուրունա գապուլ օլունտուղու Խապարը ախիրէտէն տիր։

— Ավուսթրիա իմբէրաթօրու Րակօզատա Գարատաղ բրէնսինի գապուլ էթտիյի էսնատէ ջիտտա պուլունմուշ օլան Գարատաղըն տէօրթ միւտիրի իլէ բրէնսին եավէրինէ միւխթէլիֆ րիւթպէլէրտէն նիշանլար իՀսա էյլէմիշ տիր։

— Ընգալէտէն եազըլըրլարընա կէօրէ, պիր չօգ եաղմուրլար եաղմասը մաՀսուլաթճա ֆէյզ ու պէրէքէթի մուճիպ օլմուշ իսէ տէ, շիտտէթլի պօրալար օլտուղունտան նաշի, պաղը խանէլէր վէ քէօբրիւլէր երգըլմըշ օլմասընա վէ պաղը Հայվանաթլարըն թէլէֆինէ սէպէպ օլմուշ տուր։

ԹԷԼԷԿՐԱՖԻՑԷ

Բարիս 16 յունիս.

Միլլէթ մէճլիսի, 223 րէյէ գարշը 369 րէյ իլէ տար իւլ ֆիւնունլարտա րիւթպէ իթասընըն եալընըզ տէվլէթին Հագգը մագամընտա Թուլթուլմասընա տայիր սօլ Թարաֆտան Թէքլիֆ օլունան լայիՀայը րէտտ էյլէտի։

Գալգօթա քէզա.

Տէվլէթին իքի պուչուգ միլեօն լիրալըգ իսթիգրազը գաբանտը։ Եալընըզ Եէրլիլէր պիր միլիօն 875 պին ինկիլիզ լիրասընը Թէէտիյէ էյլէմիշլէր տիր։

Ալթինա քէզա.

Սանթա Մավրա մէպուսու սապըգը Մ. Սէրվօ պաՀրիյէ նէզարէթինէ Թայեին օլունտու։ Ասայիշի ումումի պէր քէմալ տըր։

Վիէննա 17 յունիս.

Պու քէրրէ Լօնտրատա իզՀարը իԹիլաֆլար վուգու պուլտուղունա տայիր շույիւ պուլան Թէվաթուր պօրսամըզըն տուշմէսինէ սէպէպ օլտու։ Մուամէլաթ եօգ տուր։

Բարէնցօ բիսգօպօսու Թրիէսթէ բիսգօպօսլուղունա նասպ ու Թայեին գըլընտը։

Բարիզ քէզա.

Րումէլի շըմէնտըֆէր ԹաՀվիլաթը 124 ֆրանգ տըր։

Պօրսա գավի տիր։

Իւլումու ալիյէ Թէտրիսինէ տայիր օլան գանունու լայիՀասընըն, սէրպէսթ տար իւլ ֆիւնունլարը Թէֆթիշ վէ մուայէնէ իչիւն պիր միւխթէլիթ մէՀքէմէ Թէշքիլի խուսուսունա միւթէտայիր գանունուն ահքեամը 312 րէյէ գարշը 376 րէյ իլէ միլլէթ մէճլիսինտէ գապուլ օլունտու։

Պէրլին քէզա.

Լօնտրատան վարիտ օլան խապէրլէր իւզէրինէ պօրսա ալթիւսթ օլմուշ տուր։

Իմս քէզա.

Բրէնս Ալպէր Ճումա իրթէսի կիւնիւ շէՀրիմիզէ մուվասըլէթ էտէճէք տիր։

Րօմա քէզա.

Իմփէյէթի ումումիյէ գանունու լայիՀասը Հագգընտա Մ. Բիզանէլլի Թարաֆընտան Թէքլիֆ օլունան Թատիլաթ մէպուսան մէճլիսի Թարաֆընտան գապուլ օլունտու։

Կարիպալտինին Թէքլիֆի իւզէրինէ սօլ Թարաֆ ազալարը իսթիֆալարընտան ֆէրաղաթ կէլտիլէր։

Ալթինա քէզա.

Ինկիլիզ ֆիլօսու Բիրէյէ գէյարէթ իթտիքտէն սօնրա, Րուս վէ Ավուսթրիա ֆիլօլարը կէլէճէք տիրլէր։

Եարըն Իզմիրէ միւթէվէճճիՀէն Հարաքէթ վէ ազիմէթ իտէճէք օլան Ֆրանսըզ ֆիլօսու զապըթանընա պուկիւն գըրալ Հազրէթլէրի Թարաֆընտան միւքէմմէլ պիր զիյաֆէթ վէրիլէճէք տիր։

ՍԱՐՐԱՖԻՑԷ

Լօնտրա 17 յունիս.

Էսհամը ում. աչըլտը	43 9/16
" " գաբանտը	43 3/8
65 իսթիգրազը	69 1/4
69 "	54 5/8
72 "	85 3/4
73 "	52 11/16
Իթալեա ֆօնտօսու	72 1/2
Ինկիլիզ ֆօնտօսու	93 7/8
Մըսըր իսթիգրազը	84 1/2

Բարիզ 17 յունիս.

Էսհամը ում. աչըլտը	43-95
" " գաբանտը	44-
Իսթիգրազ 1865	
" 1869	282
" 1873	268-
Շըմէնտըֆէր րումէլի	124-
Իթալեա ֆօնտօսու	73-42
Րանթ 3 %	64-25
" 5 %	103-87
Գամպիօ Լօնտրա ուսթիւնէ	

ՂԱԼԱԹԱ ԲԻԱՁԱՍԸ 5/17 ՄԱՅԻՍ

Էսհամը ում. գաբանտը	48-36
6 յունիս. սապաՀ աչըլտը	48-33
էն եիւքսէք	48-34
էն աշաղը	48-32
Իսթիգրազ 1863	341
" 1865	342
" 1869 քուբ. քէսիք	281
" 1872	88-
" 1873 քուբ. քէսիք	272
Քրէտի Ժէնէրալ լիրա գ. բ.	10- 4
Սօսիէթէ Ժէնէրալ աքսիօն "	7-32
Սօսիէթէ Օթօման գուբ. քէ. "	5-33
Աթամպօլ պանգ. ագս. Լ. Օս.	6- 8
Շմէնտըֆէր Հիս. ֆր. գ. բ.	125-50
Թրամվայ Հիս.	330-
Քրէտի Հէլէնիք սզօնթօ ֆր.	
Լօրիում մատէնի աքսիօնլարը	
Գուբօն սզօնթօսու վիրյ.	
Ագճէ ֆայիզի % շուրուշ	
Րէբօր փարա.	
Հէվալէսիզ	1 1/2

ԱԳՃԷԼԷՐԻՆ ԲԻԱՁԱՍԸ

Ինկիլիզ լիրասը	110-28
Ֆրանսըզ 20 ֆրանքլըգ	88- 2
Բօլ	89-32
Գրըմիզ ալթունու	51-31
Պէյազ մէճիտիյէ փարգը	102- 6
Մէթալիք փարգը	105-14
Պագըր	130-35
Պէշլիկ	105- 8
Գարպօն գայիմէսի	6-57

ԲԱՐԻՍ

ՊԱԹԱԳՀԱՆԷԼԷՐԻ

(1467 նումէրօտան պագըյէ)

— Րէկիւլիւս... բէբէլէտի Պիգարար Բարիզլի, գօրգուսունտան վէ Թաաճճիւպինտէն նաշի, սէսի պօղուլմուշ իտի, Րէկիւլիւս, սիզ պուրտա, լաքին քիմի արայօրսունուզ։

— Սէնի իՀթիյար ֆասիտ վէ Հայտուտ, վագըա սէնի արամայօր իտիք, ճէվապ վէրտի գօնթ, լաքին մատամ քի սէն չիմտի պուրտասըն, վէ պիր զէՀիրլի Հայվան օլտուղուն իչիւն սէնի միւտաՀէթի մէտիատէն պէրու լանէթ իթմէքտէ իտիմ, պու Հալտէ ֆըրսաթը էլտէ իթմիշ իքէն, մատամ մարգիզ Գասթէլլանըն պօրճունու սիզէ Թէէտիյէ իթմէք իսթէրիմ...

Րաուլ Հէնուզ պու լաֆըլարը Թէլաֆֆուզ իթմիշ իքէն, Լօրանսըն եօլու կիպի վիճուտինին օրտա օլտուղունու կէօրմէյէրէք Թապանճասընը աթէշ իթտի։ Պիգարար Բարիզլի սօլ գօլունտան եարալանըբ, տէՀշէթլի վէ գաթի իսմիտ սուրէթտէ պաղըրտը, վէ տէրհալ քէնտիսի տախի իքի տէֆա րէվօլվէրինի պօշալթտը։

— Եէրին տիպինէ կէչ... ինիլէտի Մ. տը Քրէտանսէ եէնիտէն աթէշ իտէրէք։

Պարութ ունթիւմանը օտանըն տէրունինի իՀաթա իթմիշ օլուպ, սախթէ Անտրէ Պօնթէն իլէ խասիմլէրի պէյնինտէ աթէթա բէրտէ չէքիլմիշ օլմուշ իտի։ Րէյմօն վագըա կէօյսիւնտէն եարալանմըշ իտի իսէ տէ, ֆագաթ պունունլա պէրապէր րէվօլվէրինի տէօրթ տէֆա տաՀա աթէշ իթմիշ իտի. վէ լաքին քէնտինտէ տէ արթըգ տայանմայա գուտրէթ գալմայըբ կէօզլէրինի գաբայաճագ իքէն, պիրտէն պիրէ գուլաղընա աճայիբ վէ մէմուլին ղայրի պիր սէտա վասըլ օլտուղունտան, զաննըտէրսին պունուն իւզէրինէ ճանլանտը։

Պարութ տիւմանը պիր սանիյէ զարֆընտա աչըգ օլան գաբուլարտան տիշարը չըգըբ, օնուն եէրինէ օտանըն տէրունի բարլագ պիր ըշըգ իլէ տօլտու։ Րէյմօն Հէր Թարաֆտան սիւնկիւլիւ վէ սիլաՀլը ասքէրլէր չըգարըրլը, վէ գօլթուգլու սանտալեէտէ Հալա ույումագտա օլան մատամ մարգիզին էթրաֆընտա պիր սիւրիւ Հաքիմլէր վէ զապիթլէր ալայը իւզէրի տուրտուգլարընը միւշաՀատէ իթտի։

Իշպու Հաքիմ վէ զապիթլէրին եօնիւնտէ եամէր վէ րէնկի սօլմուշ վէ ալթիւսթ պիր Հալ իչինտէ պիր տէլիգանլը վար իտը։ Պու տէլիգանլընըն սաչլարընը ֆիրզէ, վէ ելպիսէսինի պիչիմլի օլմասընա նիսպէթէն Պիգարար Բարիզլի մէրգումուն Լարիֆլա օլտուղունու Թանըտը։

Պիր ազ ուզագտա եանի գիքը իթտիյիմիզ տօլաշըգ նէրտիւանըն սօն պաղը ալթընտա գանլար իչինտէ միւլէմմա օլարագ իւչ քիշի եաթմագտա իտի։ Պունլարտան իքիսի Բաթլագ կէօզլիւ իլէ Սիյահ Թուրբ օլուպ, պունլար Թէսլիմի րուՀ իթմիշլէր իտի, իւչիւնճիւ իսէ Րաուլ օլուպ, վագըա պու եօլտա տէրէճէսինտէ եարալանմըշ իսէ տէ, լաքին էլան Հայաթտա օլուպ, ագըլ տախի պաշընտա իտի, անճագ գուրշունլարտան պիրի սաղ օմուզունուն շաՀ տամարընտան կէչմիշ օլտուղունտան, բէք զիյատէ գան ագմագտա իտի։

Հէր նէ Հալ իսէ, Հաքիմլէրտէն պիրի սօլմուշ րէնկլի վէ էլլէրի պաղլը օլան տէլիգանլըյա տօղրու տէօնէրէք.

— Պու ատէմլէրին իսիմլէրինի սէօյլէյին, տէտի։

Լարիֆլա Պիգարար Բարիզլիյէ տօղրու պիր ատըմ իլէրլէյիբ, վէ սօլմուշ սըֆաթընտա ֆիւթուՀաթլա մէմլու պիր սաատէթ միւշաՀատէ օլունարագ.

— Իշթէ պու Րէյմօն տուր քի, պէնի ախզ ու կիրիֆթ իթմէյէ սէպէպ օլան սախթէ պանգա պիլէթլէրինին ասըլ մուճիտի տիր, տէտի։

— Էյ տիկէրլէրի՞, իլավէ իթտի Հաքիմ։

Լարիֆլա միւքէտտէր պիր սըֆաթլէ Րաուլա տօղրու տէօնիւպ.

— ԱՀ, զավալլը Րէկիւլիւս, բէբէլէտի, պէնիմ սէվկիւլիւ տօսթումս... պէնիմ էյլիքտարըմ... սէնի պու ֆէնա Հալտէ կէօրէճէ՞գմիյիտիմ...

— Պու ատէմին իսմի Րէկիւլիւս միւ տիւր, սիվալ իթտի Հաքիմ։

— Էվէթ, Րէկիւլիւս տիւր, լաքին պէն քէնտի Թարաֆըմտան իգբար իտէրիմ քի, տիւնեատա պունուն կիպի էյի ատամ օլմազ։

Պէօյլէ պիր աճայիպ մուավէնէթ վէ Թարաֆտարլըգտան տօլայը Հաքիմին սըֆաթընտա ասըլ կիւլիւմսէմէ ալամէթի միւշաՀատէ օլունմատը։ Վէ պէթէքրար սիվալ իտէճէք իքէն, Րէյմօն պաշընը գալտըրըբ, վէ Հէր նէ գատար եօլտէք րատտէսինտէ իսէ տէ, պունունլա պէրապէր եէնէ գավի պիր սէտա իլէ.

— Պու սախթէ Րէկիւլիւս, պու գալպազան վէ պու գաթիլ, գօնթ Քրէտանսէ Թէսմիյէ օլունուր, պաղըրտը, վէ սիլսիլէսինին սօն տալը օլտուղու Հալտէ, քիւրէքտէ չիւրիւյէճէք վէրէճէք տիր։

Պու սէօզլէրտէն սօնրա Պիգարար Բարիզլինին արթըգ գուվվէթի գալմայըբ, արգասընա տիւշտիւ, գալպի վուրմագ օլտու, չիւնքի մէրգում եօլմուշ իտի։

— Էյ պու գարը՞, սիվալ իթտի Հաքիմ Լօրանսը կէօսթէրէրէք։

(Տէվ-ի)

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

ԻՇՊՈՒ 1875 ՅՈՒՆԻՍ 2 ԲԱԶԱՐ ԷՐԹԷՍԻ ԿԻՒՆԻՒՆՏԷՆ ԻԹԻՊԱՐԷՆ ՅՈՒՆԻՍ 30 Ա ԳԱՏԱՐ

ՊՕՂԱԶ ԻՉԻՆԷ ԻՇԼԷՅԷՆ ՎԱԲՕՐԼԱՐԸՆ ՎԱԳԹԸ ՀԱՐԱՔԷԹԼԷՐԻ

Բօղազ կէօյլէրինտէն մաատա) Րումէլի ճանիպինտէն գէօբրիւյէ իշլէյէն վափօրլարըն վագթը հարէքէթլէրիյլէ օղրայաճագլարը իսքէլէլէր։

Ս. Տ.		Ն°
11 —	Եէնիմահալլէտէն Մէզարպուրնու. Պէօյիւքտէրէ. Թարապ. Եէնիքէ. Ըմէն. Միրկ. Ռ. Հիս. Պէպէք։	19
11 45	Եէնիմահալլէտէն. Մէզար. Պէօյիւք. Քիրէճ. Թարպ. Եէնիքէ. Պօյաճը. Ռ. Հիս. Պէպէք. Արնավուտ։	20
1 —	Եէնիմահալլէտէն. Մէզար. Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիքէօյ. Միրկէօն։	34
1 30	Գավագլարտան Եէնիմ. Պէօյիւք. Թարա. Պէյգօզ Եէնիքէ. Ըմէն. Պօյաճը. Ռ. Հիս. Պէպէք. Օրթա։	32
3 —	Եէնիմահալլէտէն Պէօյիւք. Թարապեա. Եէնիքէ. Միրկէօն. Ռ. Հիսար. Պէպէք. Արնավուտ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիքթաշ։	28
3 45	Եէնիմահալլէ. Մէզար. Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիքէ. Ըմէն. Միրկ. Պօյաճըք. Ռ. Հիս. Պէպ. Արնավ. (ճումալարը սաաթ 4 տէ Պէօյիւքտէն չըգըպ, Օրթա. Գուզ. Պէշիկթաշա տախի ուղրայաճագ)։	19
4 15	Գավագլարտան Եէնիմ. Պէօյիւք. Թարապեա. Պէյգօզ. Եէնիքէ. Միրկէօն. Ռ. Հիսար. Պէպէք. Արնավ. Գուրուչէշ. Օրթաք. Պէշիքթաշ։	20
5 45	Եէնիմահալլէտէն Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիքէօյ. Միրկ. Ռ. Հիսար. Արնավ. Գուր. Օրթա. Պէշիկ։	4
6 30	Եէնիմահալլէտէն. Պէօյիւք. Թարապեա. Պէյգօզ. Եէնիքէօյ. Միրկէօն. Գանլըճա. Ռ. Հիսար. Գանտիլլի. Արնավ. Պէյլէրպ. Օրթաք. Գուզկունճուգ. Պէշիքթաշ. Իւսկիւտար։	3
8 35	Եէնիմահալլէտէն Մէզարպ. Պէօյիւք. Թարապ. Պէյգօզ. Եէնիքէօյ. Պօյաճըք. Ռ. Հիսար. Պէպէք. Արնավ. Օրթաքէօյ. Պէշիքթաշ։	32
10 —	Եէնիմահալլէտէն. Պէօյիւք. Թարապեա. Եէնիքէ. Միրկ. Ռ. Հիսար. Արնավ. Գուր. Օրթաք. Պէշիք։	22

Արնավուտ գէօյինտէն գէօբրիւյէ իշլէյէն վափօրլարըն վագթը հարէքէթլէրի։

Ս. Տ.		Ն°
11 30	Արնավուտքէօյինտէն Գուրու. Օրթա. Պէշիք։	6
12 —	Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիքթ. Գապաթաշ։ (ճումալարը սաաթ 12-15տէ չըգաճագ)	22
12 30	Արնավ. Գուր. Օրթաք. Պէշիք։ (ճումալարտան մաատա)	29
1 —	Արնավ. Գուրու. Օրթա. Պէշիք. Գապաթաշ։	4
1 30	Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիքթաշ։	6
2 —	Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. Գապաթաշ։	22
2 30	Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. Գապաթաշ։	4
3 10	Արնավ. Գուրու. Օրթաք. Պէշիքթաշ.	29
4 45	Արնավ. Գուրուչ. Օրթա. Պէշիք. Գապաթաշ. (ճումաալարտան մաատա)	6
7 15	Պէպէքտէն Արնավ. Չէնկէլք. Պէյլէրպ. Օրթա. Գուզ. Պէշիքթաշ։	29
10 —	Արնավուտքէօյինտէն Գապաթաշ։	6

Անատօլու ճանիպինտէն գէօբրիւյէ իշլէյէն վափօրլարըն վագթը հարէքէթլէրի։

Ս. Տ.		Ն°
11 30	Պէյգօզ. Բաշա. Րիֆաթ բաշա. Գանլը. Ա. Հիս. Գանտիլլի. Վանիք. Չէնկէլքէօյ. Պէյլէրպէյի. Գուզկունճուք։	33
11 30	Վանիք. Չէնկէլք. Պէյլէր. Գուզկունճուք. Գապաթաշ։	3
12 15	Պէօյիւքտէրէտէն Պէյգօզ. Բ. պաղչէ. Գանլըճա. Ա. Հիս. Գանտ. Վանի. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզ։	17
1 15	Պէյգօզտան Բաշա. Գանլը. Ա. Հիսար. Գանտիլ. Վանի. Չէնկէլ. Պէյլէրպէյի. Գուզկունճուգ։	21
2 30	Պէօյիւքտէրէտէն Պէյգօզ. Թարպ. Բաշա. Գանլը. Ա. Հիս. Գանտ. Վանի. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզ։	23
4 —	Պէյգօզտան Բաշա. Չուպուգ. Գանլը. Ա. Հիսար. Գանտիլ. Վանիքէօյ. Չէնկէլքէօյ. Պէյլէրպէյի. (ճումաալարը սաաթ 5 տէ չըգաճագ)	33
8 40	Պէօյիւք. Պէյգօզ. Բաշա. Գանլը. Ա. Հիս. Գանտ. Վանիքէօյ. Չէնկէլք. Պէյլէրպ. Գուզկ. Իւսկիւ։ (ճումաա կիւնլէրի Րիֆաթ բաշա մահալլէսինէ ուղրայաճագ)	21

(Բօղազ կէօյլէրինտէն մաատա) Գէօբրիւտէն Րումէլի ճանիպինէ իշլէյէն վափօրլարըն վագթը հարէքէթլէրի։

Ս. Տ.		Ն°
12 45	Գապաթաշ. Իւսկիւ. Պէշիք. Գուզկուն. Օրթաք. Պէյլէրպէյի. Չէնկէլք. Արնավուտ. Գանտիլլի. Ռ. Հիսար. Գանլը. Միրկէօն. Եէնիքէ. Պէյգօզ. Թարապեա. Պէօյիւքտէրէ. Եէնիմահալլէ։	3
1 —	Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ. Արնավուտքէօյ. Պէպէք, Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիքէ. Թարապ. Պէօյիւքտէ. Մէզարպուր. Եէնիմահալլէ։	19
2 15	Պէշիք. Օրթաք. Գուր. Արնավ. Պէպ. Ռ. Հիս. Պօյաճը. Եէնիքէօյ. Թարապեա. Պէօյիւք. Մէզարպ. Գավագլար։	20
3 45	Պէշիքթաշ. Օրթա. Արնավ. Ռ. Հիսար. Միրկ. Եէնիքէ. Թարապ. Պէօյիւք. Եէմահալլէ։	4
5 —	Պէշիքթաշ. Օրթաք. Արնավ. Պէպէք. Ռ. Հիսար Միրկէօն. Եէնիքէ. Պէյգօզ. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզարպուրնու. Եէնիմահալլէ։	32
5 45	Գապաթաշ. Իւսկիւ. Պէշիք. Գուզկուն. Օրթա. Պէյլէրպ. Չէնկէլք. Արնավ. Պէպէք։	29
6 45	Պէշիքթաշ. Օրթաք. Արնավ. Գանտիլ. Ռ. Հիս. Միրկ, Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք.	21
8 —	Պէշիք. Օրթաք. Արնավուտ. Ռ. Հիսար. Միրկէօն. Եէնիքէօյ. Թարապեա. Պէօյիւք. Եէնիհալլէ։	22
9 15	Պէպէք. Ռ. Հիսար. Պօյաճըք. Ըմէն. Եէնիքէօյ. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզարպուր. Եէնիմահալլէ։ (ճումաալարը սաաթ 9 տա չըգաճագ)։	19
10 —	Միրկէօն. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզար. Եէնիմա. (ճումալարը Գավագլարա չըգաճագ)։	34
10 20	Պէյլէր. Չէնկէլ. Պէպէք. Ռ. Հիսար. Միրկէօն. Եէնիք. Թարպ. Պէօյիւք. Մէզարպուր. Եէնիմա. Գավագլար։ (ճումաա կիւնլէրինտէն մաատա)	28

Ս. Տ.		Ն°
10 30	Պէշիքթաշ. Գուրուչ. Արնավ. Ռ. Հիս. Միրկէօն. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզար. Եէնիմա։	20
10 50	Օրթա. Պէպ. Ռ. Հիս. Պօյաճըք. Ըմէն. Եէնիք. Թարապեա. Քիրէճ. Պէօյիւք. Եէնիմահալլէ։	32
11 15	Պէպէք. Ռ. Հիսար. Միրկէօն. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Եէնիմահալլէ։	2[illegible]

Գէօբրիւտէն Արնավուտ գէօյինէ իշլէյէն վափօրլարըն վագթը հարէքէթլէրի։

Ս. Տ.		Ն°
12 30	Պէշիքթաշ. Օրթաք. Արնավուտքէօյ։	6
1 15	Տօղրու Արնավուտքէօյ։	22
2 —	Տօղրու Արնավուտքէօյինէ։	4
2 30	Տօղրու Արնավուտքէօյ.	29
9 20	Գապաթաշ. Պէշիքթաշ. Օրթաք. Գուրուչէշմէ. Արնավ. Վանիք։	6
10 5	Պէշիքթաշ. Օրթաքէօյ. Գուրու. Արնավուտքէօյ	4
11 5	Գապաթաշ. Պէշիքթաշ. Օրթաքէօյ. Գուրուչէշ. Արնավուտքէօյ։	6
11 20	Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչէշմէ. Արնավ։ (ճումաալարտան մաատա)	29
11 40	Պէշիքթաշ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավուտքէօյ. (ճումաալարը սաաթ 11-30 չըգաճագ)	4
12 —	Պէշիքթաշ. Օրթաքէօյ. Արնավուտքէօյ։ (ճումաալարը Գուրուչէշմէյէ ուղրայաճագ)	22

Գէօբրիւտէն Անատօլու ճանիպինէ իշլէյէն վափօրլարըն վագթը հարէքէթլէրի։

Ս. Տ.		Ն°
2 15	Իւսկիւ. Գուզ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք. Գանտիլ. Ա. Հիս. Գանլը. Բաշա. Պէյգօզ. (ճումալարը Չուպուքլույա ուղրայըպ Պէօյիւքտէրէյէ գաճագ)	33
3 45	Գուզկ. Պէյլէրպ. Չէնկէլք. Վանիք. Արնավ։ (ճումալարը Արնավուտքէօյինէ ուղրամայըպ, Ա. Հիս. Գանլը. Բաշա. Պէյգօզա չըգաճագ։	6
8 45	Գուզկուն. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վանի. Գանտիլլի. Ա. Հիս. Գանլը. Բաշա. Պէյգօզ. (անտէն տօղրու քէօբրիւյէ ավտէթ իտէճէք, ճումալարտան մաատա)։	23
9 45	Գուզ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վանի. Ա. Հիս. Գանլը. Բաշապաղչէ. Պէյգօզ. Թարապ. Պէօյիւքտէրէ։ (ճումալարը սաաթ 9-30 տա չըգաճագ)	1[illegible]
10 35	Վանի. Գանտիլ. Ա. Հիս. Գանլը. Չուպուգ. Բաշա. Պէյգօզ։ (ճումալարը Գուզ. Պէյլէր. Չէնկէլքէօյինէ ուղրայաճագ)։	33
11 5	Գուզ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վանի. Գանտիլ. Ա. Հիս. Գանլը. Բ. պաղչ. Պէյգօզ։	21
11 40	Գապա. Գուզկուն. Պէյլէրպ. Չէնկէլք. Վանիք։	3

Ճումաա կիւնլէրի ախշամ իւզէրի սաաթ 10-30 տա Պէօյիւքտէրէտէն ֆազլա օլարագ պիր վափօր հարաքէթ իտիպ, Թարապ. Պէյգօզ. Բաշապաղչէ. Գանլը. Ա. Հիս. Գանտ. Չէնկէլ. Պէյլէր. վէ Իւսկիւտարա ուղրայըպ քէօբրիւյէ ավտէթ իտէճէք տիր։

ԻԼԱՆԱԹ

ՉԷԼԻԳ ՇՈՒՐՈՒՊՈՒ

Պու քէրրէ ժագ Ալէքեան էճզախանէսինտէ թէրթիպ օլունմագտա օլան իշպու Չէլիք շուրուպու չար ազթարը ճիհանէ մալիւմ, վէ իւէլը միւթէնէվվիւէյէ շիֆաալախշ պիր մուալիճէ օլուպ, Չէլիք իլէ Եօտ թաալիր օլունան մատէնտէն միւրէքքէպ օլարագ, Էվրոպանըն աթըպպաի հուզզագի վէ մէքթէպի Թըպպիյէ թէճրիւպէլէրի իլէ շիմտիյէ տէկին տիւրլիւ տիւրլիւ խասթէլըգլէրէ տիւչար օլան էշխասըն ղայէթ սուհուլէթլէ պու մուալիճէ սայէսինտէ թէքմիլէն շիֆա պուլտուքլէճէգլէրի միւշահատէ օլունտուղու, վէ ալէլ խուսուս սըրաճա խասթէլիկինէ վէ նիսա թայֆէսինտէն զուհուր իտէն պէյազ հայզ (ատէթ) վէ եինէ թայիֆէյի մէրգումէտէ վագի օլան հայզ թէաքխուրի վէ ճիվա մուալիճէսինէ սաի օլան Ֆրէնկի էմրազի, վէ պազը աթըպպայի չէօհրէթշուար քէչֆինճէ ազ ճիկէրտէ զուհուր իտէն խասթէլիքլէրէ վէ հէնուզ պաշլամըշ վէրէմ իլլէթինէ տախի մուալիճաթը սայըրէտէն զիյատէ թէէսիրի օլտուղու շահիր վէ նիւմայան տըր։

Սուրէթի իսթիմալի հէր շիշէնին պասթըրըլմըշ օլուպ, իշ պու մուալիճէ իլէ պիրլիքտէ պուլունուր։

Սաթըլըր Օթամպօլ Եէնի ճամիսինտէ 16 նումէրօլու քէային ժագ Ալէքեան էճզախանէսինտէ։

ԷՃԶԱԽԱՆԷՅԻ ԱՖԻԹԱՊ

Վ. ԾԱՆՆԻՆԻՆ

ԷՃԶԱԽԱՆԷՅԻ ՔԷՊԻՐԻ

ՎԷ

ԷՃԶԱՅԻ ԹԸՊՊԻՅԷ ՄԱՂԱԶԱՍԸ

1852 տէ քիւշատ օլունմուշ

Պէյօղլունտա Աղաճամիտէ Ն. 7

ՎԷ

1867 տէ քիւշատ օլունմուշ

Սթամպօլ քէօբրիւ պաշընտա Ն. 1-2

Իշպու էճզախանէլէրտէ աթիւգ. գիքը էճզալէր ֆիրուխթ օլունուր։

Մահսուլաթը քիմեէվիյէ վէ իսբէչարիյէ, իթալիան, Ֆրանսըզ, Ինկլիզ, Ալման վէ սայիրէ էավիյէի մախսուսէլէրի.

Մաալթը մատէնիյէյի միւթէնէվվիյէ (հէր ճինս մատէն սուլարը)։

Ճէմիտի սէնայի պուզ խիթէնիլ տիյի սաաթտէ).

Ալաթը ճէրրահիյէ վէ տիւրլիւ թասզիյէ եանի չօճուգլարըն սագաթ ազալարընը տիւզէլթէճէք ալաթ, վէ Բաութչուտան մամուլ էտէվաթ.

Քիպրիթլիւէթի քինին (գընագընա սոլֆաթօսու)։

Մէզքիւր մաղազալար կէճէլէրի տախի աչըգ օլուպ, րէչէթալար չաբուգ վէ գուսուրսուզ սուրէթտէ եաբըլըր։

Ալնի մահալտէ իքի նումէրօլու խանէտէ, ալս Պօրտօ, Րէն, Մաճար, Սպանիա վէ եէրլի շարապլարը, Քօնեագ վէ մէշրուպաթը միւխթէլիֆէ։

Մահսուլաթը մուղատտիյէ, եանի պէսլէյիճի, միւլաթթըքֆաթ (բարֆիւմէրի) վէ սաչ պօյալարը, վէ անլէրին էն մէշհուրու վէ էշխասը միւթէաատիտէնին միւճէրրիպի օլան Օ ՏԻԺԷՆ խամի իլէ մաարուֆ սաչ պօյասը քի պէօյլէ շիշէլէր իլէ սաթըլըր։

Պալատէ պէյան օլունան քեաֆֆէյի էճզալար էհվէն ֆիյաթլէ ֆիրուխթ օլունուր։

ԳԱՐԵԳԻՆ

ՄԵԼԻՔԵԱՆ

ՎԿԱՅԱԳՐԵԱԼ ԻՐԱՒԱԲԱՆ

38 ՊԱՀՃԷ ԳԱՓՈՒ ԹԱՇ-ԽԱՆ 38

Պատրաստ է ամէն տեսակ դատերու փոխանորդութիւն ընել գոհացուցիչ պայմաններով:

ՍԱՀԻՊ ՎԷ ՄԻՒԷԼԼԻՖԻ ԴԱԶԷԹԱ
Յ. ԹՕԼԱՃԵԱՆ

ԹԱՊԽԱՆԷԻ ՊՕՂՈՍ ՔԻՐԻՇՃԵԱՆ
Բէրա Շիշլի սօգագը